ترامپ لە بایەخی کوردەکان کەم دەکاتەوە! ... وەرگیڕانی: مستەفا چوارتایي

لە"واشنگتۆن پۆست"ەوە:

ترامپ دەڵێت:"ئەوان لە جەنگی دووەم جیهاندا یارمەتییان نەداین، دۆزینەوەی هاوپەیمان بۆ جەنگی داعش ئاسانە.
رۆژی چوارشەممە، سەرۆك ترامپ گوتی:" ئەگەر کوردەکانی سووریا بەهۆی جەنگی تورکیاوە ئەوە چۆڵ بکەن و بڕۆن، زۆر ئاسانە بۆ وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا هاوپەیمانیەتی نوێ بنیاتبنێ. خۆ ئەوان لە جەنگی دووەمی جیهانیشدا یارمەتیان نەداوین، ئەوان بەس خەمی خاکی خۆیان بوو، بۆ خاکی خۆیان تێدەکۆشان."

لەوەڵامی پرسیارێکیشدا لەبارەی چوونەناوەوەی تورکیا بۆ سووریا ترامپ گوتی:"لەگەڵ هەموو ئەم شتانەدا، ئێمە کوردمان خۆشدەوێت". ئەم لێدوانانەی ترامپ نافەرمیی بوون و لە ئاهەنگێکی کۆشکی سپیدا کە بۆ ئیمزاکردنی هەندێ بابەت کە پێوەندیی بەم کێشەیەوە نەبوو، گوتران. ئەمەش لەکاتێکدا، بەڕێوەبەرایەتیی ئەمەریکا هەموو هەوڵی خۆی خستبووە کار بۆ راستکردنەوەی گوتە چەوتەکانی ترامپ دژی کوردەکانی هاوپەیمانی ئەمەریکا و، لەبارەی هێرشەکەی رۆژی چوارشەممەی تورکیا و گفتوگۆ تەلەفۆنییەکەی رۆژی یەکشەممەی لەگەڵ رەجەب تەیب ئەردۆغان.

لە بەیانێکی نووسراودا؛ ترامپ هانی تورکیا دەدات کە خەڵکی سڤیل بپارێزێ و هەردوگای دیلەکانی شەڕکەرەکانی داعش بپارێزێت. دەڵێت:'وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا بەرپرسیارێتیی دەخاتە ئەستۆی هاوپەیمانەکەی خۆی لە ناتۆ دەربارەی ئەنجامەکانی هێرشکردنەسەر شەریکێکی ئەمریکیی لە نەهێشتنی تێرۆردا، هەروەها لەبەیانەکەدا دەڵێت: ئەم هێرشە بیرۆکەیەکی خراپ بوو".
دەشڵێت تورکیا بەڵێنی داوە کە نەهێڵێت قەیرانێکی مرۆیی رووبدات، گەرەنتی ئەوەش بکات کە نەهێڵێت داعش خۆی بەهێز بکاتەوە.

لە دیمانەیە ڕۆژنامەوانییەکەشیدا گوتی:"پێشبینی ئەوە دەکەم ئەردۆغان هێرشەکەی بەشێوەیەکی مرۆڤانە ئەنجام بدات، پێویستە ئێمە دیاریی بکەین و لەسەری سووربین، دەتوانێت نەرم بێت. دەشتوانێت

بەسەختی ئەنجامی بدات. ئەگەر کە بەشێوەیەکی دادوەرانە نەیکات، ئەوا تورکیا باجێکی گران دەدات. هەر لەم هەفتەیەشدا ترامپ گوتبووی:(ئەگەر تورکیا خراپ هەڵسوکەوت بکات ئابووری وڵاتەکەی وێران دەکات، بەڵام دیاریی نەکردبوو، خراپ چییە. بەڵام تا رادەیەکی زۆر دژی ئەو جەنگەی نێوان تورکیا و کوردەکان بوو کە ئەنجامی چەندین سەدەی رقی نێوانیانە و ئاماژەی بە ئەوە کرد کە نابێت ئەمەریکا بەشداریی تێدا بکات.

کۆمارییە دیار و ناودارەکانی ناو کۆنگرێس، دەربارەی کێشانەوەی 50 تا 100 سەرباز لەسنووری سووریا و تورکیا و وازهێنانی لە کورد؛ رەخنەی توندیان ئاراستەی بەڕێوەبەرایەتیی ئەمەریکا کرد، ئەوان وەك هێزێکی نێوانگرخزمەتیان دەکرد. ترامپ شەوی یەکشەممە رایگەیاند کە تورکیا لە نەخشەی خۆیدا بۆ باکووری سووریا بەرەو پێش دەچێت. هێزەکانی ئەمەریکاش نە لەوێ دەبن و نە لەدەوروبەری و نە لەپشت پەردەوە و نە وەزارەتی بەرگریی بەدوایدا دەچێت.
ئەمە وای لە بەرپرسانی وەزارەتی دەرەوەی ئەمەریکیی کرد کە بکەونە خۆ و بە پەلە هاوپەیمانەکانی دیکەیان کە هێشتا لەسووریا ماون وەك بەریتانیا و فەرەنسا دڵنیا بکەنەوە و، بڵێن ئەمە هێزێکی کەممان لەسوریا کشاندووەتەوە و هێشتا 1000 سەربازمان لەباکووری سووریا ماوە. ئەوان گۆڕانیان بەسەردا نایەت. وەزیری دەرەوەی فەرەنسا هێرشی یەکلایەنەی تورکیای لە سووریا سەرکۆنە کرد و، بەیانی پێنجشەممە؛ داوای کۆبوونەوەیەکی نائاسایی ئەنجوومەنی ئاسایشی کرد. لە توێتیکیشدا و لەناو کۆشکی سپیشدا لەتێبینییەکانی خۆیدا ترامپ دەڵێت:(کێشانەوەی هێزەکانی ئەمەریکا بەئامانجی کۆتاییپێهێنانی شەڕی یاخیبوانەکە کە دوو دەیەیە فۆکوسی سەربازیی ئەمەریکای سەرقاڵ کردووە). هەروەها لەکۆشکی سپییدا ترامپ گوتی: بەرای من خراپترین هەڵەیەك کە وڵاتەیەکگرتووەکان کردبێتی؛ ئەوەیە کە خزاوەتە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستەوە. “ئێمە بووینە پۆلیسی ناوچەکە، ئێمە کارێك دەکەین کە دەبوایە وڵاتانی تر خۆیان بیکەن”.

هاوکات کۆمارییەکانی ناو کۆنگرێس لەهۆشداریدان بەردەوامن و پێیانوایە کە هێرشی تورکیا هەڕەشەیە بۆ سەر بەرژەوەندییەکانی وڵاتە یەکگرتووەکان، پێشڕەویی تورکیا بۆ سوریا لەگەو تینی دژایەتیی داعش کەمدەکاتەوە و دەستدرێژیشە بەسەر هاوپەیمانەکانمان لە هێزی بەرگریی، ئەم هەنگاوە بۆی هەیە کە دووبارە ئەلقاعیدە و ئێران لەناوچەکەدا جێپێی خۆیان بکەنەوە، ئەمە گوتەی سەرۆکی کەمایەتیی ناو کۆنگرێس کیفن ماکارثی بوو. هەروەها

داوای لەتورکیا کرد دەستبەجێ هێرشەکەی بوەستێنێ و لەگەڵ ئەمەریکا پێکەوە ئارامی ناوچەکە لە داعش بپارێزن. سوریای دێمۆکراتی بەو هێزانە دەگوترێت کە کوردەکان بەسەریدا زاڵن و، دژی توندڕەوەکان؛ لەسەر زەویی، هاوپەیمانی سەرەکیی وڵاتە یەکگرتووەکان بوون. هەروەها “لیز چینی” سەرۆکی گرووپی کۆماری لە ئەنجوومەنی نوێنەران گوتی:”ئەم بڕیاری کشانەوەیە لێکەوتەی خراپی دەبێت و دەتوانین پێشبینی بکەین”.

ئەم بڕیارەش یارمەتی دژەکانی وڵاتە یەکگرتووەکان دەدات وەک رووسیا و ئێران و تورکیا هاوکات دەبێتە هۆی بوژانەوەی داعش. هەروەها نوێنەر “ماك کول” (ئەندامی ئەنجوومەنی پیران لە پارتی کۆماریی) و کۆماریەکی دیارە لە کۆمیتەی کاروباری دەرەوە لە ئەنجوومەنی نوێنەراندا گوتی:”ئەو دیمەنەی ئەمڕۆ لەسووریا دەیبینین جێی قەبوولکردن نییە و دەبێت دەستبەجێ ئۆپەراسیۆنە سەربازیەکەی بوەستێنێت کە بەڕاستیی زیانی گیانیی بە خەڵکی سڤیل گەیاندووە. من لەگەڵ هاوکارانمدا لە ئەنجوومەنی نوێنەران بەیەکەوە؛ خەریکی چارەسەری ئەم ڕەوشە دینامیکییەین”.

دێمۆکراتەکان:

دێمۆکراتەکان کە تائێستا و لەدەستپێکی کشانەوەی ئەمەریکاوە زۆربەیان بێدەنگ بوون کەوتنە ڕەخنەگرتن. ڕۆژی چوارشەممە؛ زیاتر لە 50 ئەندامیان لە ئەنجوومەنی نوینەران وتەیەکی نووسراویان ئاراستەی ترامپ کرد و، داوایان لێکرد؛ پێشئەوەی کار لەکار بترازێت لەم بڕیارە پەشیمان ببنەوە. ئەم ئۆپەراسیۆنە هاوپەیمانەکانی ئەمەریکا دەخاتە مەترسییەوە، هەوڵەکانی نەهێشتنی تێرۆر دەخاتە مەترسییەوە. دەبێتە هۆی لەدەستانی متمانەی وڵاتە یەکگرتووەکان لەلایەن هاوپەیمانەکانی ئێستامان و هی داهاتووشمان.” ئەوانەی ئەم نووسراوەیان ئیمزاکردبوو، لەناو حیزبدا نوێنەرایەتی رای سیاسیی فراوان دەکەن.

چاودێرانی سەربازیی ئەمەریکیی کە بەچڕی ئاگاداریی ڕەوشەکەن؛ دەڵێن: تورکیا دامەزراوە سەربازیەکانی کوردەکانی کردووەتە ئامانج و بڕێکی لەو چەک و کەرەستە سەربازیانەش لەناوبردووە کە ئەمەریکا پێیداون. بەرپرسێکی دیکە بەو مەرجەی ناوی نەبرێت، دەڵێت:”ئەمە بۆمان نییە بەئاشکرا لەم باسە بدوێین، هەندێ لەو هێرشە هەوایانەی تورکیا؛ تەواو لەشوێنی پڕ لەدانیشتوانی سڤیلیان داوە، لەبەر ئەو هێرشانەش بەرپرسێکی هێزەکانی سووریای دێمۆکراتی

گوتوویەتی؛ ئەوان هێزەکانی خۆیان لەدەوری هەردوگای دیلەکانی داعش کەم کردووەتەوە. لە کۆشکی سپیش ترام گوتی:"وڵاتە یەکگرتووەکان ژمارەیەکی دیاریکراوی لە شەڕکەرە خراپەکانی داعش دەستگیرکردووە و گواستوونییەوە، ئەو پێشبینی ئەوە دەکات تورکیا دەست بەسەر ئەو هەردوگایانەدا بگرێت کە کوردەکان جێیدەهێڵن. زۆر لە شەڕڤانە کوردەکان ئەوەیان بەجێهێشتووە و بەرەو بەرەکانی پێشەوەی شەڕ ڕۆیشتوون. بەرپرسێکیان گوتوویەتی؛ لەئێستادا هەموو ئۆپەراسیۆنەکانی تایبەت بە دەوڵەتی ئیسلامیمان وەستاندووە.

ڕۆژنامەی "واشنگتۆن پۆست – 10.10.2019
وەرگێڕانی مستەفا چوارتایي